

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobkyně: **J. K.**, zast. JUDr. Jaroslavem Brožem, advokátem, se sídlem Marie Steyskalové 62, Brno, proti žalovanému: **Katastrální úřad pro Moravskoslezský kraj**, se sídlem Praskova 11, Opava, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 10. 2019, č. j. 22 A 94/2018 – 95,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Shrnutí předcházejícího řízení

[1] Žalobkyně se domáhala žalobou podanou původně u Okresního soudu v Ostravě „uložení povinnosti“ žalovanému spočívající ve výmazu duplicitního zápisu vlastnictví v katastru nemovitostí u pozemků v jejím vlastnictví (pozemky č. X, vše v katastrálním území H., zapsané na listu vlastnictví X, dále jen „pozemky žalobkyně“). Žalovaný totiž eviduje duplicitní zápis vlastnictví pro SEPO-EXIM s. r. o. „v likvidaci“. SEPO-EXIM s. r. o. přitom prošel insolvenčním řízením, byl zrušen a vymazán z veřejného rejstříku. Ačkoli se na žalovaného žalobkyně obrátila s žádostí o zjednání nápravy, ten sdělením ze dne 10. 5. 2018 odmítl duplicitní vlastnické právo SEPO-Exim s. r. o. vymazat. V daném případě není racionálně zdůvodnitelné, proč by mělo být v katastru nemovitostí evidováno vlastnické právo někoho, kdo neexistuje a nemá žádné právní nástupce. Za dané situace nemůže žalobkyně podat žalobu na určení vlastnického práva vůči neexistujícímu subjektu, ani s ním nelze uzavřít dohodu či souhlasné prohlášení, které žalovaný požaduje k výmazu duplicitního zápisu vlastnického práva. Žalovaný měl vlastnické právo SEPO-EXIM s. r. o. vymazat *per analogiam legis*, resp. aplikovat názor Ústavního soudu vyjádřený v nálezu sp. zn. II. ÚS 238/03.

[2] Okresní soud v Ostravě usnesením ze dne 19. 10. 2018, č. j. 28 C 17/2018 – 74, dle § 104b odst. 2 o. s. ř. postoupil věc Krajskému soudu v Ostravě s tím, že se jedná o žalobu na ochranu proti nezákonnému zásahu dle § 82 s. ř. s.

[3] Krajský soud v Ostravě poté nadepsaným rozsudkem žalobu zamítl. Zabýval se otázkou, zda zásah žalovaného do práv žalobkyně ve formě duplicitního zápisu vlastnického práva je zákonný. Nezákonný by byl zásah žalovaného tehdy, pokud by neprovedl výmaz duplicitního zápisu vlastnického práva, ačkoli by k tomu byl na základě právních předpisů povinen. V posuzovaném případě tomu tak ovšem nebylo. Žalobkyně se domáhala výmazu zapsaných údajů dle § 40 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 357/2013 Sb., katastrální vyhláška. Aplikace tohoto ustanovení není možná, neboť to se týká změny názvu, sídla nebo IČO právnické osoby zapsané jako vlastník. Nevztahuje se na případ zániku právnické osoby. Není možná ani analogická aplikace tohoto ustanovení, neboť zánik vlastnického práva se zapisuje vkladem dle § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), přičemž se jedná o řízení návrhové, jehož účastníkem je ten, jehož právo zaniká. To nelze v posuzovaném případě provést, neboť taková osoba neexistuje. Ani krajský soud nemůže vydat rozhodnutí, jehož se domáhá žalobkyně, tj. uložit žalovanému, aby ve vkladovém řízení rozhodl o výmazu vlastnického práva SEPO-EXIM s. r. o. Soudní řád správní neumožňuje soudu uložit správnímu orgánu vydání rozhodnutí o určitém obsahu. Soud se proto ztotožnil s názorem žalovaného, že nedisponuje žádným prostředkem, jak by mohl vyhovět požadavku žalobkyně. Podkladem pro výmaz duplicitního zápisu vlastnického práva nemůže být ani rozhodnutí o vydání pozemků žalobkyni v rámci restitucí, neboť právě na základě tohoto rozhodnutí bylo duplicitní vlastnické právo (žalobkyně) zapsáno. SEPO-EXIM s. r. o. nebylo zapsáno jako povinná osoba, proto na základě tohoto rozhodnutí nemohlo být jeho vlastnické právo z katastru nemovitostí vymazáno. Východiskem pro žalobkyni by mohl být postup dle § 209 občanského zákoníku. Pokud se žalobkyně dovolávala nálezu II. ÚS 238/03, ani aplikace názoru Ústavního soudu nebyla v posuzované věci namístě. Ústavní soud totiž rozhodl, že v daném případě musí mít vlastník nemovitosti možnost obrátit se na soud v občanském soudním řízení, který jediný je oprávněn autoritativně rozhodnout o tom, kdo je vlastníkem nemovitostí. I s ohledem na tento názor je jediným ústavně konformním řešením situace žalobkyně postup dle § 209 občanského zákoníku.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) napadla tento rozsudek krajského soudu kasační stížností. Namítla, že v současné době je u nemovitostí v jejím vlastnictví uveden subjekt, který neexistuje. Stěžovatelka se opakovaně avšak bezúspěšně, pokoušela situaci řešit s žalovaným. Stěžovatelka zvažovala možný postup dle § 209 občanského zákoníku, který jí doporučovali žalovaný a krajský soud. V případě stěžovatelky však tento postup není aplikovatelný, neboť může být použit pouze, je-li zjištěn majetek, který likvidátorovi nebyl znám a byl zjištěn až po výmazu osoby z veřejného rejstříku. Totéž se uvádí v komentáři k občanskému zákoníku od autorů Petrov, Výtisk, Beran a kol., vydaném v C. H. Beck v roce 2017. V posuzovaném případě však není pochyb o tom, že správkyňe konkurzní podstaty SEPO-EXIM s. r. o. o zápisu vlastnického práva ve prospěch této společnosti před jejím výmazem z obchodního rejstříku věděla. Ustanovení § 209 občanského zákoníku je proto nepoužitelné. Nemovitosti stěžovatelky byly totiž správkyňi konkurzní podstaty SEPO-EXIM s. r. o. sepsány do konkurzní podstaty, v rámci konkurzu zpeněženy, jejich nabyvatel však od kupní smlouvy na tyto nemovitosti odstoupil a nemovitosti byly „vráceny“ zpět. Následně byl konkurz uvedené společnosti ukončen, a společnost byla vymazána z obchodního rejstříku, čímž zanikla. V současnosti neexistuje žádná osoba, které by svědčilo vlastnické právo zapsané ve prospěch SEPO-EXIM s. r. o.

pokračování

Není tak zdůvodnitelné, aby byl v katastru evidován jako vlastník někdo, kdo neexistuje a neměl žádného právního nástupce.

[5] V posuzované věci se tak jedná o zcela mimořádnou situaci. Žalovaný i krajský soud však odmítli tuto situaci řešit, odvolávají se na formalistický výklad právních předpisů nezohledňující právě individuální zvláštnosti věci. Po dobu průběhu konkurzního řízení pak stěžovatelka nemohla uplatnit žalobu proti SEPO-EXIM s. r. o., bezprostředně po skončení konkurzu dne 11. 12. 2015 pak byla tato společnost vymazána z obchodního rejstříku. Stěžovatelka tak vůbec neměla prostor pro podání žaloby na určení vlastnického práva. Nyní tedy stěžovatelka vůbec nemá jakýkoli právní prostředek, který by jí umožňoval domoci se odstranění duplicitního zápisu vlastnického práva z příslušného listu vlastnictví. Takový stav nelze akceptovat. Žalovaný a krajský soud učinili z věci jakýsi začarovaný kruh, aniž by zohlednili ústavně zaručené vlastnické právo stěžovatelky k předmětným pozemkům, která je duplicitním zápisem vlastnického práva SEPO-EXIM s. r. o. omezena ve svém právu s těmito nemovitostmi nakládat.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že duplicitní zápis vlastnického práva pro SEPO-EXIM s. r. o. byl proveden v souladu se zákonem, zároveň z žádného předpisu nelze dovodit, že v důsledku zániku této společnosti by mělo být vymazáno vlastnické právo k nemovitostem zapsané pro tuto osobu. Jedná se o pochybení správkyňe konkurzní podstaty, která o zápisu vlastnického práva věděla a konkurz skončila bez toho, aby právní status nemovitostí vyřešila (např. uznáním vlastnického práva stěžovatelky, na základě souhlasného prohlášení správkyňe konkurzní podstaty a stěžovatelky by pak mohlo být vlastnické právo pro SEPO-EXIM s. r. o. vymazáno). Zda se stěžovatelka domáhala u správkyňe konkurzní podstaty takového řešení a s jakým výsledkem, není žalovanému známo. Pokud stěžovatelka namítá neaplikovatelnost postupu dle § 209 občanského zákoníku, nelze jí přisvědčit, neboť se o jeho uplatnění ani nepokusila. Katastrální zákon upravuje v § 11 taxativně, na základě jakých skutečností či jednání lze vkladem zapisovat vlastnické právo do katastru nemovitostí. Dle § 14 katastrálního zákona lze zahájit vkladové řízení návrhem, jehož přílohou je vkladová listina, na základě níž má být právo do katastru zapsáno, nebo doručením listiny vyhotovené soudem nebo soudním exekutorem o právu, jež má být vkladem zapsáno. K tomu dosud nedošlo, a dokud žalovanému nebude taková listina doručena, výmaz duplicitního zápisu vlastnického práva nemůže být proveden. Žalovaný není oprávněn si činit úsudek o tom, kdo je vlastníkem určitých nemovitostí, a to ani v případě duplicitního zápisu vlastnického práva.

III. Posouzení kasační stížnosti

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena advokátem. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Z provedené rekapitulace vyplývá, že podstatou projednávané věci je právní otázka, zda v případě zániku zapsaného vlastníka nemovité věci – právnické osoby – bez právního nástupce, je katastrální úřad povinen vymazat zapsané vlastnické právo této zaniklé osoby k nemovitostem. Popřípadě, zda tato povinnost vzniká v případě duplicitního zápisu vlastnického práva, jako v případě nemovitostí stěžovatelky.

[10] Nejvyšší správní soud v této souvislosti předesílá, že stejně jako žalovaný, i správní soudy jsou vázány zákonnou úpravou a nemohou libovolně rozhodovat způsobem, který tato zákonná úprava neumožňuje (čl. 2 odst. 3 a čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky), byť by v konkrétním případě takový způsob rozhodnutí mohl být vnímán jako spravedlivý. Na druhou stranu by bylo ústavně neakceptovatelné takové rozhodnutí soudu, které by stěžovatelce odepřelo ochranu ústavně zaručeného vlastnického práva pod záminkou toho, že zákonodárce na možnost, která nastala, nepomyslel a žádnou možnost nápravy zápisu v katastru nemovitostí neoprávněně zasahujícího do jejího vlastnického práva v zákoně neupravil (*non liquet*). V takovém případě, pokud by skutečně nastal, by bylo povinností soudu nalézt prostředek nápravy např. i cestou dotváření práva. K takovému postupu ovšem není možné sáhnout tehdy, pokud výslovně upravený prostředek nápravy sice existuje, avšak účastníkovi se jeví nepraktický či zdoluhavý. Jak uvedl NSS např. v nedávném rozsudku ze dne 11. 6. 2021, č. j. 4 As 361/2020 – 38, bod 19, pokud soudy „*z důležitých důvodů přistupují k výkladu právního předpisu, který zásadním způsobem překračuje text, jímž zákonodárce vyjádřil svou vůli, vyžaduje to vědomý a poctivý způsob zohledňující výše citovaná východiska tzv. soudcovského dotváření práva vyvinutá právní naukou a judikaturou Ústavního soudu a dalších vysokých soudů. Úcta k ústavním principům dělby moci, vázanosti soudní moci zákonem a právního státu pak vyžaduje, aby k takovému postupu soudy přistupovaly nanejvýš zdrženlivě a zodpovědně*“.

[11] Žalovaný i krajský soud přílehavě shrnuli právní úpravu obsaženou v katastrálním zákoně a prováděcí vyhlášce. Na tomto místě lze tedy jen stručně zopakovat, že z § 11 odst. 1 písm. a) katastrálního zákona vyplývá, že vznik, změna, zánik, promlčení a uznání existence nebo neexistence vlastnického práva k nemovité věci se do katastru nemovitostí zapisuje vkladem, tj. na základě rozhodnutí katastrálního úřadu vydaného ve správním řízení (§ 12 téhož zákona) zahájeném katastrálním úřadem na návrh oprávněné osoby. Přílohou návrhu na zahájení řízení o vkladu musí být vkladová listina, na základě níž má být vklad povolen (§ 15 odst. 1 katastrálního zákona). Výčet listin, které mohou být podkladem pro vklad práva do katastru nemovitostí je uveden v § 36 katastrální vyhlášky. Ustanovení § 14 odst. 2 katastrálního zákona pak upravuje zahájení vkladového řízení bez návrhu oprávněné osoby, a to na základě doručení rozhodnutí soudu o právu zapisovaném vkladem. O existenci či vzniku a zániku vlastnického práva k nemovitým věcem přitom přísluší rozhodovat zásadně soudům v občanském soudním řízení (§ 7 odst. 1 o. s. ř.; srov. usnesení zvláštního senátu pro rozhodování některých kompetenčních sporů ze dne 2. 9. 2004, č. j. Konf 62/2013 – 15, č. 403/2004 Sb. NSS).

[12] V projednávané věci je nesporné, že stěžovatelka návrh na zahájení řízení o vkladu doložený způsobilou vkladovou listinou nepodala. Žalovanému nebylo ani doručeno rozhodnutí soudu o zániku či neexistenci vlastnického práva společnosti SEPO-EXIM s. r. o. k nemovitostem stěžovatelky. Krajský soud ani žalovaný tedy nepochybil, pokud došli k závěru, že nebyly dány podmínky pro výmaz vlastnického práva zapsaného duplicitně k pozemkům stěžovatelky.

[13] Stěžovatelka se mýlí, pokud měla za to, že duplicitní zápis vlastnického práva k jejím pozemkům měl být vymazán na základě analogické aplikace § 40 odst. 4 písm. a) katastrální vyhlášky. Podle tohoto ustanovení [*z]měna názvu, identifikačního čísla a adresy sídla právnické osoby, organizační složky státu, městské části, městského obvodu a organizační složky právnické osoby, která je vedena jako vlastník nebo jiný oprávněný, se zapisuje do katastru převzetím ze základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci*. Z citovaného znění vyplývá, že posuzované situace se toto ustanovení netýká, neboť nejde o změnu názvu, identifikačního čísla ani adresy sídla zapsaného vlastníka.

pokračování

[14] Nelze je aplikovat ani analogicky, tj. zaplnit jím tzv. mezeru v právu. Nejvyšší správní soud se k této metodě vyjádřil v rozsudku ze dne ze dne 31. 8. 2009, č. j. 8 As 7/2008 – 116, č. 1953/2009 Sb. NSS, v němž uvedl: „*Nejvyšší správní soud se tedy zabýval situací, kterou psané právo nebere na zřetel. Dále je proto třeba posoudit, zda se jedná o mezeru v zákoně (srov. Melzer, F., Metodologie nalézáni práva, Brno: služba Knihovnicka, 2008, s. 174 a násl., který hovoří o teleologické mezeře; resp. Kühn, Z., Aplikace práva ve složitých případech, k úloze právních principů v judikatuře, Praha: Karolinum, 2002, s. 205 a násl., který hovoří o axiologické mezeře), nebo o úmysl zákonodárce. Existence mezery v zákoně je podmíněna nezamýšlenou neúplností právního řádu. Ta nastává tehdy, když zákonodárce nechal v potaz hodnoty, principy, či argumenty, které jsou imanentní právnímu řádu jako celku. Nelze jí rozumět rozpor s principem účelnosti nebo právně politickými představami interpreta, ale s teleologickým pozadím celého právního řádu. Prvně zmíněný rozpor je řešitelný pouze změnou právní úpravy, zatímco teleologická mezera v zákoně obecně připouští její vyplnění, podle charakteru mezery buď analogií, nebo teleologickou redukcí.“ K tomu NSS dále v rozsudku ze dne 21. 1. 2016, č. j. 6 As 75/2015-17, č. 3383/2016 Sb. NSS., doplnil, že „*je nutné rozlišovat mezi tzv. mezerou pravou a nepravou. O mezeru pravou se jedná v situaci, kdy aplikace jedné právní normy logicky předpokládá jinou právní normu, která však chybí a bez jejíhož doplnění je dané ustanovení neaplikovatelné.*“ (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 12. 3. 2013, č. j. 1 As 21/2010 - 65). Obsahem mezery nepravé je pak neúplnost psaného práva ve srovnání s explicitní úpravou obdobných případů, tj. neúplnost z pohledu principu rovnosti anebo z pohledu obecných právních principů srov. náleží Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 83/06). V neposlední řadě je taktéž nutno rozlišovat mezi mezerou vědomou, u níž je vyloučeno její vyplnění interpretací soudu, a nevědomou, u níž aktivita soudu vyloučena není (srov. výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 8 As 7/2008 – 116). Jak vyplývá z usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. III. ÚS 2246/13, je-li právní úprava zákonodárcem koncipována s vědomím teleologického rozporu (vědomá mezera), pak obecný soud či Ústavní soud nemůže toto řešení změnit, ale může dojít jen ke zrušení právního předpisu. Shrnuto, mezerou v zákoně, způsobitou být řešenou cestou dotváření práva, se rozumí neúplnost zákona proti-plánová (z hlediska záměru zákonodárce). Jak poznamenal Ústavní soud ve zmíněném usnesení sp. zn. III. ÚS 2246/13, *zda šlo o vědomé či nevědomé rozhodnutí zákonodárce (mezeru vědomou či nevědomou), lze zjistit především jasně průkazným úmyslem zákonodárce.*“*

[15] V posuzované věci má stěžovatelka za to, že je nutno přistoupit k analogické aplikaci cit. ustanovení katastrální vyhlášky z důvodu potřeby zaplnit nepravou nevědomou mezeru v právu, tj. protože zákonodárce mimoděk opomenul upravit cestu řádného pořadu práva pro odstranění duplicitního zápisu vlastnického práva v katastru nemovitostí v případě zániku zapsaného konkurujícího vlastníka bez právního nástupce. Taková situace by vskutku z hlediska ústavního pořádku, resp. obecných právních principů byla nepřijatelná. Nejvyšší správní soud má ovšem za to, že v projednávané věci nenastala a právní řád stěžovatelce nabízí možnost řešení, které již předestřeli žalovaný a krajský soud. Touto možností je obnovení likvidace společnosti SEPO-EXIM s. r. o.

[16] Podle § 209 odst. 1 občanského zákoníku platí, že *[z]jistí-li se neznámý majetek právnické osoby po jejím výmazu z veřejného rejstříku nebo objeví-li se jiný zájem hodný právní ochrany, soud na návrh toho, kdo osvědčí právní zájem, zruší výmaz právnické osoby, rozhodne o její likvidaci a jmenuje likvidátora. Kdo vede veřejný rejstřík, do něho podle tohoto rozhodnutí zapíše obnovení právnické osoby, skutečnost, že je v likvidaci a údaje o likvidátorovi. Od obnovení se na právnickou osobu hledí, jako by nikdy nezanikla.*

[17] Stěžovatelce lze dát částečně za pravdu v tom, že pozemky stěžovatelky, u nichž je v katastru nemovitostí duplicitně zapsáno vlastnické právo uvedené zaniklé společnosti, nelze považovat za neznámý majetek ve smyslu § 209 odst. 1 občanského zákoníku. Z listin založených ve spisu žalovaného jasně vyplývá, že správkyňe konkurzní podstaty uvedené společnosti věděla o tom, že pozemky stěžovatelky jsou evidovány jako vlastnictví společnosti SEPO-EXIM s. r. o. Z tohoto důvodu rovněž pozemky zahrnula do soupisu konkurzní podstaty. Následně je rovněž prodala kupní smlouvou ze dne 24. 8. 2009 panu P. S. Rovněž je

nesporné, že stejní účastníci učinili dne 22. 5. 2012 (tedy již poté, co těmto pozemkům bylo zapsáno vlastnické právo stěžovatelky dle rozhodnutí o jejich vydání na základě uplatněného restitučního nároku a zřejmě právě z tohoto důvodu) souhlasné prohlášení o odstoupení od kupní smlouvy ze dne 24. 8. 2009 s tím, že nabyvateli SEPO-EXIM s. r. o. tímto odstoupením od smlouvy vzniklo opět vlastnické právo k pozemkům. Správkyně konkurzní podstaty téhož dne podala též návrh na vklad vlastnického práva k pozemkům dle tohoto souhlasného prohlášení. Navzdory tomu správkyne konkurzní podstaty již neučinila žádné kroky k vyřešení duplicitního zápisu vlastnického práva k pozemkům. (Ze spisu pak nevyplývá, zda v tomto směru vůči správkyňce konkurzní podstaty činila nějaké kroky stěžovatelka.)

[18] Přestože nelze pozemky stěžovatelky považovat za zjištěný neznámý majetek, nebrání to aplikaci § 209 odst. 1 občanského zákoníku. Toto ustanovení totiž jako důvod pro obnovení likvidace vedle zjištění neznámého majetku upravuje druhou možnost, a to jiný zájem hodný právní ochrany. Z důvodové zprávy k tomuto ustanovení lze zjistit následující: „*Další významnější posun je v úpravě § 210 a 211, které sice koncepčně odpovídají stávajícímu § 75b obch. z., ale lépe a sociálně užitečněji odlišuje oproti této úpravě skutkové podstaty v prvním a druhém odstavci. Je-li totiž neznámý (nelikvidovaný) majetek právnické osoby zjištěn ještě před jejím výmazem z veřejného rejstříku, nemá opodstatnění, aby o obnovení likvidace rozhodoval soud: o to se právnická osoba v likvidaci musí postarat sama. Nezbytnost obnovy právnické osoby a její likvidace po jejím výmazu řeší nyní § 211 [nyní § 209, pozn. NSS]. Není však omezena jen na dodatečné zjištění nelikvidovaného majetku, ale - a to ve shodě s pojetím švýcarské právní praxe (38 Forstmoser, P. - Meyer-Hayoz, A., Einführung in das schweizerische Aktienrecht, Verlag Stämpfli & Cie, Bern, 1980, str. 107.) - se zamýšlí možnost obnovy právnické osoby otevřít i pro případ nějakého jiného zájmu hodného právní ochrany. Jaký zájem to má být, se nezamýšlí blíže vymezovat, to závisí na jednotlivostech konkrétního případu a na stanovisku soudní praxe“.* (srov. sněmovní tisk č. 362/0, funkční období 2010 – 2013, digitální repozitář Parlamentu ČR na www.psp.cz).

[19] Je tedy zřejmé, že zákonodárce formulací § 209 odst. 1 občanského zákoníku zamýšlel ošetřit potřebu obnovení likvidace zaniklé právnické osoby širěji než v předchozí právní úpravě nad rámec dodatečného zjištění nelikvidovaného majetku. Takto nově stanovená podmínka pro oživení zaniklé právnické osoby, opsaná neurčitým právním pojmem jiný zájem hodný ochrany, může být aplikovatelná i na posuzovaný případ, kdy stěžovatelce by v důsledku zániku společnosti SEPO-EXIM s. r. o. byla znemožněna ochrana proti duplicitnímu zápisu vlastnického práva k jejím pozemkům. V posuzovaném případě tak je dán „jiný zájem hodný ochrany“, na jehož základě lze obnovit likvidaci společnosti SEPO-EXIM s. r. o. dle § 209 odst. 1 občanského zákoníku. Po obnovení existence této společnosti bude mít stěžovatelka možnost standardního řešení problematického duplicitního zápisu vlastnického práva k pozemkům: sepsáním souhlasného prohlášení společně s nově ustanoveným likvidátorem, popř. podáním žaloby na určení vlastnického práva v občanském soudním řízení.

[20] Nejvyšší správní soud dále podotýká, že dle komentářové literatury lze postup dle § 209 odst. 1 občanského zákoníku použít i na osoby, které byly z veřejného rejstříku vymazány poté, co prošly insolvenčním řízením, pokud u nich je likvidace z jejich povahy možná (srov. Holejšovský, J.: Komentář k § 209. In: Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654), 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014).

[21] Lze tedy uzavřít, že zákonem stanovené podmínky pro výmaz duplicitního vlastnického práva nebyly v posuzované věci naplněny, a žalovaný proto nepochybil, pokud podnětu stěžovatelky k jeho výmazu nevyhověl.

[22] Závěrem Nejvyšší správní soud uvádí, že zvažoval, zda nelze v případě stěžovatelky aplikovat názor vyslovený v rozsudku NSS ze dne 16. 7. 2020, č. j. 1 As 335/2019 – 37. V bodě

pokračování

28 tohoto rozsudku zdejší soud uvedl, že „ovšem nelze na doložení rozhodných skutečností právě a jen prostřednictvím potvrzení oprávněné osoby trvat vždy a bezvýhradně. Pokud jsou dány výjimečné skutkové okolnosti a nebrání tomu účel právní úpravy (princip právní jistoty a ochrana osob oprávněných ze zapsaných práv), je možné doložit zánik či promlčení práva i jinak, než právní předpis (podzákonny) předpokládá, tj. jinými listinami či zjištěními, které tyto skutečnosti s dostatečnou mírou jistoty dokládají. Takový postup vyžaduje zejména zásada, aby orgány veřejné moci řešily interpretační a aplikační právní problémy s maximální mírou racionality a zohledněním ústavně zaručených práv jednotlivců (zde vlastnického práva stěžovatele).“ Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že spatřuje významný rozdíl mezi věcí rozhodovanou pod sp. zn. 1 As 335/2019 a věcí nyní projednávanou, a to v tom, že v prvně uvedené věci šlo o provedení zápisu poznámkou, zatímco zde se jedná o zápis formou vkladu, tj. ve správním řízení. V řízení o zásahové žalobě nemůže soud správnímu orgánu uložit vydání rozhodnutí o určitém obsahu. To není možné ani v řízení o žalobě nečinnosti - dospěl-li by soud hypoteticky k názoru, že podáním stěžovatelky ze dne 9. 8. 2017 bylo zahájeno vkladové řízení a jejím podnětem ze dne 19. 4. 2018 bylo požádáno o uplatnění opatření na ochranu proti nečinnosti ve smyslu správního řádu, mohl by v pro stěžovatelku nejpriznivějším případě pouze žalovanému uložit, aby ve stanovené lhůtě vydal ve věci rozhodnutí. Pokud by následně žalovaný „návrh na vklad“ výmazem duplicitního zápisu vlastnického práva společnosti SEPO – EXIM s. r. o. zamítl, byla by stěžovatelka ve srovnatelné situaci jako nyní: musela by podat žalobu dle části páté občanského soudního řádu, a za tím účelem by musela navrhnout „obživení“ zaniklé společnosti SEPO-EXIM s. r. o. dle § 209 občanského zákoníku. Správní soudy tedy opravdu nemají žádnou možnost, jak stěžovatelce za stávající zákonné úpravy pomoci.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Uplatněné důvody kasační stížnosti tak nebyly zjištěny, a Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[24] Současně v souladu s § 120 a § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatelka v něm neměla úspěch a žalovanému v něm žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. července 2021

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu